

CURRÍCULUM

IDEDIX

LCA

PRIMEIRO ESO
SEGUNDO ESO

XUNTA DE GALICIA

CONSELLERÍA DE CULTURA, EDUCACIÓN
E ORDENACIÓN UNIVERSITARIA

Bloque de materias libre configuración autonómica

Identidade dixital

Introdución

Esta materia de libre configuración para os cursos 1º ou 2º de ESO é unha proposta á disposición dos centros co fin de facilitar o tratamento, de forma intensiva ao longo dun curso escolar, dos contidos relacionados coa identidade dixital, entendida como o conxunto da información sobre un individuo ou organización exposta na internet (datos persoais, imaxes, rexistros, novas, comentarios, etc.) que conforman unha descrición deste ente no plano dixital. Abórdase o seu coñecemento desde o fomento dunha cultura de participación activa e positiva. A materia procura afastarse dunha visión centrada nos riscos pero non re- nuncia ao seu tratamento, que se procurará observando o conflito como unha oportunidade. Por outro lado, esta é unha materia específica sobre identidade dixital e non pretende estender o seu obxecto de traballo a todos os ámbitos de interese da internet.

No campo das ciencias sociais a identidade é a concepción e expresión que ten cada persoa acerca da súa individualidade e a súa pertenza, ou non, a certos grupos. Co desenvolvemento da sociedade do coñecemento este concepto está a sufrir rápidos e importantes cambios. Coa mestura inseparable da identidade dixital, a identidade analóxica estase a converter nunha identidade híbrida, e a nosa interacción nas redes inflúe, cada vez máis, na nosa vida fóra delas. Estamos diante dun novo proceso de construción social onde a identidade dixital se edifica, na maioría dos casos, de xeito involuntario e inconsciente. Esta realidade pon de manifesto a necesidade de traballar a identidade dixital desde a escola, contribuíndo así a unha das finalidades principais do sistema educativo público: axudar a compensar posibles carencias no contorno social, cultural ou económico.

Ademais, faise necesaria unha xestión eficiente da identidade dixital por parte do alumnado, que minimize as consecuencias indesexables producidas polas dificultades no exercicio, ou mesmo ausencia, do dereito ao esquecemento, e o coste das ferramentas necesarias para a xestión da súa privacidade que favoreza a súa participación en todos os ámbitos da vida futura e, en especial, para a construción dunha reputación na rede que axude na construción dos proxectos de vida persoal e profesional.

A pesar de que na última década se produciron importantes avances na dotación de medios de acceso á rede, a competencia no uso da información segue a ser un elemento clave para conseguir reducir a fenda dixital e social. A educación constitúe un instrumento fundamental para mudar esta situación de desigualdade en que as xurisdicións nacionais se ven superadas polos retos que se están a dar a nivel global.

A materia estrutúrase en tres bloques diferenciados. O primeiro deles, denominado A identidade do ser humano racional. Dereitos e dignidade persoal, trata de situar psicolóxica e socialmente o termo «identidade» como unha concepción propia do individuo que pertence a un colectivo máis amplo (sociedade); trata tamén de identificar o concepto de intimidade como unha construción cultural enmarcada nunha época histórica concreta que, na sociedade do coñecemento, dá lugar a conceptos e realidades novas sobre as que cómpre reflexionar. Trabállase desde a necesidade de dar solucións a situacións sociais mediante o coñecemento dos dereitos e o conflito que existe entre eles. Búscase evitar unha perspectiva baseada na xustiza punitiva e favorecer prácticas de prevención positivas, que non desprezen a relación entre adolescencia e internet e contén con eles e elas. A perspectiva culpabilizadora non empodera, non conciencia e non observa a oportunidade para o fomento da creatividade nin do compromiso social.

Neste bloque trabállanse diferentes conceptos e normas relacionadas coa liberdade de expresión, liberdade de información, a protección de datos, a privacidade ou a propiedade intelectual, así como o dereito ao esquecemento ou a fenda dixital.

No segundo bloque, A identidade dixital, trabállase a fondo o concepto desde un punto de vista individual, social e de interacción; analízase o tratamento que os servizos máis comúns de redes sociais fan da privacidade e ofrece pautas para a súa xestión, cuestións clave para garantir os dereitos persoais. Ademais, estúdase o significado de conceptos como o de reputación en liña e marca dixital, elementos que favorecen a empregabilidade. No seu conxunto preténdese dotar o alumnado de ferramentas que contribúan a unha participación na sociedade do coñecemento con máis probabilidades de éxito.

O terceiro bloque, Pensamento crítico e redes, presenta ao alumnado unha perspectiva que contén o coñecemento esencial sobre as funcións dos medios e dos provedores de información nas sociedades democráticas, de xeito que favorece que as persoas usuarias se involucren nas canles e medios de información dun xeito significativo. Esta perspectiva, ademais de contribuír á defensa dunha sociedade informada e crítica, responde aos cambios demandados no rol docente, centrando o papel da educación no/a estudante e no desenvolvemento da competencia de aprender a aprender.

Esta materia non se pode abordar de xeito lineal nin teórico. A metodoloxía de proxectos resulta a máis acaída para garantir o tratamento de todos os contidos previstos e a adquisición dos estándares de aprendizaxe que se propoñen, pois requiren a identificación dunha necesidade informativa, a planificación e a distribución de tarefas entre os membros dun grupo, a realización de pequenas investigacións e tarefas integradas de cara á elaboración dun produto final que cómpre comunicar.

	Identidade Dixital (1º/2º curso da ESO)			
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias
Bloque 1. A identidade do ser humano racional. Dereitos e dignidade persoal				
a d f	B1.1. A identidade persoal, identidade social e diversidade humana. O proceso na construción da identidade.	B1.1. Diferenciar entre os elementos da identidade e a relación existente entre eles.	ID1.1.1. Identifica as diferenzas básicas que existen entre os conceptos identidade persoal, identidade social e diversidade humana e pon exemplos da vida cotiá.	CAA CCEC
			ID1.1.2. Acorda unha definición para os conceptos de identidade social e diversidade humana a través do consenso co grupo.	CCL CAA
		B1.2. Recoñecerse a si mesmo como protagonista no proceso de construción da identidade.	ID1.2.1. Recoñece e valora o poder que posúe para construír a súa propia identidade e exemplifícao coa creación dunha batería colaborativa de propostas a través da súa recollida nun único documento.	CCL CAA CSC CCEC
a d f	B1.2. O concepto de intimidade. Exposición pública da intimidade.	B1.3. Comprender con perspectiva histórica o concepto de intimidade, facendo especial fincapé na evolución xurdida no ámbito das interaccións dixitais, e argumentar a favor e en contra dunha práctica de exposición persoal na rede.	ID1.3.1. Investiga o significado do concepto intimidade e a que tivo ao longo do tempo e do espazo, expoñendo a través dun breve informe as conclusións obtidas.	CD CSC CCEC
			ID1.3.2. Extrapola diferentes prácticas de exposición persoal do seu contorno, como a publicación de imaxes de menores sen o seu consentimento, a unha sociedade ficticia sen pantallas e inventa posibles lugares de exposición pública destas imaxes analizando a súa pertinencia ética.	CD CSC CCEC
a f	B1.3. Declaración Universal dos Dereitos Humanos. A dignidade como ser moral e o valor da persoa. A igualdade de dereitos entre homes e mulleres.	B1.4. Identificar, no preámbulo da DUDH, o respecto á dignidade das persoas e os seus atributos esenciais como o fundamento do cal derivan todos os dereitos.	ID1.4.1. Identifica no preámbulo da DUDH os elementos que constitúen dereitos inalienables.	CD CSC CCEC
		B1.5. Apreciar o labor que realizan entidades de distinta índole que traballan pola defensa dos dereitos humanos, auxiliando as persoas que por natureza os posúen, pero non teñen oportunidade de exercelos.	ID1.5.1. Investiga que entidades se ocupan da salvagarda dos dereitos humanos en todo o mundo.	CD CSC CAA CCEC

	Identidade Dixital (1º/2º curso da ESO)			
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias
			ID1.5.2. Identifica de xeito colaborativo as liñas de traballo de entidades que se ocupan da salvagarda dos dereitos humanos en todo o mundo, e comunicaas a través dunha posta en común que se materialice nalgún documento escrito.	CD CSC CAA CCEC
a d g	B1.4. A Constitución española. B1.5. Dereito á honra. Dereito á intimidade persoal e familiar. Dereito á imaxe. B1.6. A identidade dixital en menores de idade. Menores de 14 anos. Dos 14 aos 18 anos. B1.7. Liberdade de expresión e límites. Liberdade de información e límites. B1.8. Conflito ou colisión de dereitos.	B1.6. Coñecer e valorar os fundamentos da Constitución española de 1978, identificando os valores éticos de que parte e os conceptos preliminares que establece, e mais os dereitos, os deberes e as consecuencias das súas actuacións nas redes tanto para eles como para os seus titores legais.	ID1.6.1. Identifica e aprecia os valores éticos fundamentais da Constitución española, e sinala a orixe da súa lexitimidade e a súa finalidade mediante a lectura comprensiva e comentada do seu preámbulo.	CD CSC CCEC
			ID1.6.2. Sinala e comenta a importancia dos dereitos á honra, á intimidade persoal e familiar, á propia imaxe e ao segredo de comunicacións.	CD CSC CCEC
			ID1.6.3. Simula mediante xogos de rol as consecuencias de diferentes accións vinculadas aos dereitos e deberes nas redes de persoas menores de idade.	CD CSC CCEC
		B1.7. Buscar na rede casos reais de conflitos de dereitos e doutros relacionados co dereito á honra.	ID1.7.1. Contrasta os anteriores dereitos co dereito á liberdade de expresión de ideas e pensamentos e a comunicar e recibir libremente información veraz, identificando os seus límites, mediante a lectura e análise de casos reais.	CD CSC CCEC
			ID1.7.2. Argumenta unha postura determinada nun debate arredor dunha situación real de conflito de dereitos.	CCL CSS
a b f g	B1.9. Lei orgánica de protección de datos. Dereitos ARCO.	B1.8. Coñecer e definir os elementos esenciais dos dereitos ARCO: dereito de información, acceso, rectificación, cancelación e oposición.	ID1.8.1. Elabora e ilustra en grupo nunha infografía algún dos aspectos referidos aos dereitos ARCO.	CCL CD CSC

	Identidade Dixital (1º/2º curso da ESO)			
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias
a b f g	B1.10. Lei de propiedade intelectual e corrente de pensamento Cultura libre.	B1.9. Explicar os catro dereitos de explotación da propiedade intelectual: reprodución, distribución, comunicación pública e transformación a través de casos prácticos.	ID1.9.1. Identifica os catros elementos principais da propiedade intelectual e ilústraos a través de exemplos.	CD CSC
			ID1.9.2. Identifica as posibilidades e restricións de uso dalgunha obra creativa seleccionada na rede, atendendo á súa licenza de propiedade intelectual.	CD CSC
		B1.10. Analizar e recoñecer as novas formas de compartir coñecemento na rede e valorar a pertinencia das licenzas de Cultura libre.	ID1.10.1. Investiga sobre as novas formas de compartir coñecemento na rede a través de licenzas de Cultura libre e presenta conclusións en diferentes soportes.	CD CSC
a b f g	B1.11. Dereito ao esquecemento.	B1.11. Comprender e explicar o significado do dereito ao esquecemento e as posibles consecuencias da súa ausencia.	ID1.11.1. Define o dereito ao esquecemento e identifica estratexias individuais e colectivas que contribúan a minimizar os danos da súa ausencia rexistrándoos nunha lista.	CCL CD CSC CCEC
a b f g	B1.12. Fenda dixital. Tipos de fenda dixital: global, social (de acceso, de uso e de calidade de uso) e democrática.	B1.12. Explicar e valorar a importancia de reducir a fenda dixital no proceso de construción colectiva dunha sociedade máis igualitaria.	ID1.12.1. Identifica o concepto de fenda dixital e pon exemplos tirados da vida cotiá.	CCL CD CSC
			ID1.12.2. Busca as causas e argumenta de modo oral mediante unha exposición as consecuencias derivadas dos exemplos seleccionados.	CCL CAA CSC
			ID1.12.3. Elabora de xeito colaborativo un decálogo con medidas que contribúan á redución da fenda dixital.	CCL CD CAA CSC

	Identidade Dixital (1º/2º curso da ESO)			
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias
Bloque 2. A identidade dixital				
e d f	B2.1. A identidade dixital como construción social. A identidade híbrida.	B2.1. Recoñecer e asumir a relación directa que existe entre a identidade dixital e a identidade analóxica e analizar criticamente diferentes accións cotiás na rede que constrúen a nosa identidade dixital deixando un rastro permanente, comparando as accións na rede con inscricións na rede.	ID2.1.1. Explica o concepto de identidade como unha realidade dinámica e cambiante que suxeita á permanencia do rastro dixital.	CD CAA CSC
			ID2.1.2. Compara os conceptos identidade dixital e analóxica e establece as relacións que existen entre a propia identidade dixital e a analóxica.	CD CAA CSC
			ID2.1.3. Identifica prácticas dixitais habituais que ilustran esta relación (proxección da imaxe, exposición da vida real na vida dixital...) e toma conciencia sobre a transcendencia dos nosos actos na rede.	CD CAA CSC
e g	B2.2. A nosa actividade consciente na rede. B2.3. Rastro dixital. Os servizos gratuítos na rede.	B2.2. Presentar e defender en público algunha acción ou interacción na rede, debaténdoa en gran grupo, e explicar a aparente gratuidade do seu uso.	ID2.2.1. Identifica o rastro dixital de accións cotiás de uso da rede a través de exemplos reais ou ficticios.	CD CSIEE
			ID2.2.2. Investiga e presenta o funcionamento dun produto de mercado derivado de servizos gratuítos aloxados na rede.	CD CSIEE
a e d g	B2.4. A imaxe que os demais teñen da nosa identidade dixital. B2.5. A relación establecida cos diferentes membros da rede.	B2.3. Comprender a existencia de diferenzas entre o que somos e o que proxectamos de nós na rede, coa finalidade de fomentar unha interacción responsable e a valoración crítica da identidade de terceiros.	ID2.3.1. Identifica os trazos físicos, emocionais, sociais, intelectuais, espirituais... que proxectamos na vida cotiá e cotéxaos con aqueles que proxectamos nas redes.	CCL CD CSC
		B2.4. Sinalar e relacionar os obxectivos e pertinencia da súa participación persoal en diferentes comunidades dixitais.	ID2.4.1. Explica os intereses e afeccións que manifestamos na rede a través do vínculo con determinadas comunidades con que interactuamos mediante a elaboración dunha relación daquelas que formamos parte.	CCL CD CSC

	Identidade Dixital (1º/2º curso da ESO)			
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias
a b d f g	B2.6. Xestión da identidade dixital. Revisión da identidade. B2.7. Construción da reputación. Marca persoal. Relación entre marca persoal e identidade dixital.	B2.5. Comprender a importancia da identidade dixital no seu proceso de construción persoal e a necesidade de xestionala activamente.	ID2.5.1. Elabora en grupo unha infografía ilustrada coas recomendacións máis importantes para a xestión da propia identidade dixital.	CCL CD CSC CSIEE CCEC
			ID2.5.2. Relaciona os conceptos de marca persoal e identidade dixital atendendo ao tipo de influencia que a marca persoal pode ter sobre a propia identidade persoal.	CCL CD CSC CSIEE CCEC
a b d f g	B2.8. Proxectos persoais.	B2.6. Planificar e presentar un proxecto de construción de identidade dixital coherente e realista e valorar a posibilidade de xerar unha marca persoal mantendo unha postura crítica sobre a pertinencia de facelo e a influencia que esta pode xerar sobre a súa propia identidade.	ID2.6.1. Planifica, describe e elabora un proxecto de futuro de construción de identidade dixital atendendo ás fases de viabilidade (posibilidades reais de construír a imaxe dixital), planificación (definición de estratexia xeral, aplicacións a utilizar, configuración de aplicacións, estratexia de publicación e interacción, tarefas, etc.) execución do plan e valoración final.	CCL CD CSC CSIEE CCEC
Bloque 3. Pensamento crítico e rede				
a d f g	B3.1. A cultura de participación.	B3.1. Analizar e comentar, con actitude reflexiva e espírito crítico, calquera tipo de información.	ID3.1.1. Localiza e recupera información relevante e veraz sobre algún interese propio e destaca as diferentes estratexias de busca utilizadas.	CL CD CAA
a d f g	B3.2. Busca, uso e comunicación da información de xeito creativo, legal e ético.	B3.2. Contrastar a información recollida en diferentes fontes e analizar criticamente o seu contido.	ID3.2.1. Interpreta e analiza a mesma información en fontes diferentes.	CL CD CAA

	Identidade Dixital (1º/2º curso da ESO)			
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias
a d f g	B3.3. Plataformas de acollida libre e pública de peticións pola internet tanto próximas como globais.	B3.3. Participar nalgunha experiencia en rede compartindo información e valorando explicitamente beneficios e prexuízos que lle pode ocasionar esa interacción concreta na rede.	ID3.3.1. Selecciona unha petición de carácter cívico dunha plataforma pública ou un proxecto de creación e elabora algunha proposta de contribución simple á súa difusión.	CL CD CAA
			ID3.3.1. Exemplifica sobre os perigos que encerra o fenómeno da socialización global á marxe dos valores éticos universais e dialoga na procura de solucións.	CL CD CAA
			ID3.3.2. Propón actuacións coherentes que poñan en contacto a súa comunidade global co seu ámbito de participación local.	CL CD CAA
a d f g	B3.4. Proxectos de creación e de microfinanciamento global e no contorno próximo.	B3.4. Buscar e identificar proxectos de creación e/ou de microfinanciamento colectivo do contorno próximo.	ID3.4.1. Crea e comparte coñecemento na rede sobre algunha habilidade, experiencia, competencia, coñecemento, calidade propia e comunícaa a través de diferentes soportes.	CL CD CAA
			ID3.4.2. Recoñece as posibilidades que ofrecen as plataformas para elaborar, compartir e financiar proxectos de xeito colectivo.	CL CD CAA
a d f g	B3.5. Participación e respecto na rede. Empatía dixital.	B3.5. Identificar e valorar criticamente actitudes e reaccións cara a terceiros empatizando coas distintas partes implicadas.	ID3.5.1. Xustifica o uso das redes sociais facendo fincapé nas oportunidades e vantaxes que ofrecen sen esquecer os riscos que supón o seu uso.	CL CD CAA
a d f g	B3.6. Benestar e xestión dos tempos de consumo na rede.	B3.6. Computar e analizar o tempo de conexión á rede e analizar a súa repercusión no benestar.	ID3.6.1. Reflexiona sobre os momentos en que a tecnoloxía non debe estar presente en accións da vida cotiá e expón as conclusións a través de micronarrativas (memes, gifs, vines...).	CD CSC CCEC

	Identidade Dixital (1º/2º curso da ESO)			
Obxectivos	Contidos	Critérios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias
e d	B3.7. Medidas e hábitos de seguridade na navegación. Configuración adecuada da seguridade e privacidade. B3.8. Ameazas á privacidade na rede. Configuración da privacidade nas redes sociais. Alteracións derivadas da sincronización entre plataformas.	B3.7. Adoptar as condutas de seguridade activa e pasiva que posibiliten a protección dos datos persoais e o intercambio seguro de información nas súas interaccións na rede.	ID3.7.1. Coñece os riscos de seguridade na rede e emprega hábitos de protección adecuados.	CD CSC
			ID3.7.2. É consciente dos dereitos de terceiros no momento de compartir datos na rede.	CD CSC
			ID3.7.3. Pon de manifesto a necesidade de protexer os datos mediante políticas de privacidade e contrasinais seguros.	CD CSC
a e d	B3.9. Alteracións da privacidade por parte de terceiros.	B3.8. Aplicar técnicas de protección da privacidade.	ID3.8.1. Aplica técnicas de protección da privacidade en prácticas reais ou ficticias na rede.	CD CSC
a e d	B3.10. Ameazas á reputación na rede. Informacións descontextualizadas. Publicacións falsas, inxurias ou calumnias. Publicacións que exceden a liberdade de información. Suplantación da identidade na internet.	B3.9. Coñecer os delitos informáticos máis habituais para desenvolver estratexias de protección en relación con aqueles que poidan ter un maior impacto na súa persoa.	ID3.9.1. Describe en que consisten os delitos informáticos máis habituais e clasifícaos atendendo á súa gravidade.	CD CSC
			ID3.9.2. Coñece, discute e aplica prácticas de protección ante os diferentes riscos na rede: ameazas á súa reputación, informacións falsas, publicacións que exceden a liberdade de información ou suplantacións de identidade.	CD CSC
a e d	B3.11. Convivencia na rede. Exemplos de boas prácticas.	B3.10. Recoñecer o outro nas nosas publicacións na rede e o impacto destas na súa reputación e nas súas emocións.	ID3.10.1. Expón a repercusión das nosas interaccións na rede sobre os demais a través de faladoiros dialóxicos e presenta conclusións en diferentes soportes.	CCL CSC

	Identidade Dixital (1º/2º curso da ESO)			
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias
a d g	B3.12. Reacción ante a violación de dereitos. Denuncia interna aos provedores de servizos. Denuncia ante a AEPD. Denuncia xudicial.	B3.11. Coñecer e poñer en práctica o procedemento de solicitude de retirada de información de carácter persoal dos diferentes servizos da rede, incluídas as indexacións dos principais buscadores.	ID3.11.1. Visita e familiarízase coa información ao cidadán que ofrece a web da AEPD.	CCL CD CAA
			ID3.11.2. Elabora a documentación necesaria para solicitar a retirada dunha información visual ou audiovisual dalgún servizo da internet.	CCL CD CAA